

ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA

HISTÒRIC DE
**FONS PRIVATS
FONS FAMILIARS**

AHCB3-386/5D107

RELACIÓ DE CONTINGUT DEL FONDS

5D107 Família de Janer (Casa Erasme de Gònima)

Barcelona, 2015

INTRODUCCIÓ

Erasme de Gònima i Passarell (Moià, 4 d'agost de 1746 - Barcelona, 26 d'abril de 1821) fou un industrial barceloní, fabricant d'indianes [...] Fill d'un teixidor de llana de Moià, es traslladà als 5 anys amb la seva família a Barcelona i entrà el 1757 a treballar com a aprenent a la fàbrica d'indianes dels germans Magarola. En aquesta fàbrica s'especialitzà en la composició dels colors i arribà a convertir-se en el seu director tècnic. El 1766 es casà amb la filla del fabricant d'indianes Joan Coll; això li permeté, després de l'examen de rigor (1780), d'instal·lar-se com a fabricant. Especialitzada en l'estampat de teles de lli i de cotó per al mercat americà (indianes), la fàbrica s'expandí extraordinàriament i el seu propietari es convertí en el principal fabricant de la ciutat, admirat i injuriat alhora per la clara ostentació que feia de la seva riquesa (que feria la sensibilitat de la petita noblesa barcelonina, com es pot llegir en el *Calaix de Sastre del Baró de Maldà*). Foren famoses les seves festes, el luxe amb el que vivia, però també les seves nombroses donacions als pobres i a l'Església.

La **Casa-fàbrica Gònima** fou una gran fàbrica de teixits que ocupava l'espai que actualment ocupen tota una illa d'edificis entre el carrer del Carme i el Carrer de la Riera alta del Barri del Raval de Barcelona.

Descripció: Erasme de Gònima va sol·licitar permís per a construir una casa-fàbrica l'any 1783 (especialitzada en la manufactura d'indianes i filats). El procés d'adquisició i enderroc d'antigues parcel·les medievals va donar lloc a les ampliacions de la fàbrica entre els anys 1784 i 1810. La seva façana principal (c/ del Carme, 106-116) presentava tres nivells d'alçat amb set obertures en cadascun d'ells (exceptuant la planta baixa), mentre que la façana del carrer Riera Alta disposava de dos nivells d'alçat decorats amb esgrafiats. La fàbrica va ser llogada a diferents industrials de teixits a mitjan segle XIX. De l'antic conjunt fabril, només es conserven l'antic palau d'estil neoclàssic i alguns pisos de lloguer al carrer del Carme.

Història: Edificà la seva fàbrica al carrer de la Riera Alta, al Raval barceloní, a partir del 1783. A finals de segle XVIII ocupava entre 700 i 1.500 persones, una xifra impressionant per a l'època (entre els quals hi havia uns 50 nens). Va voler aixecar una colònia obrera entre aquest carrer i el del Carme (on ell tenia el seu palau): al costat de la fàbrica fou realitzat parcialment el projecte de Pelegrí de Basteiro de construir-hi una colònia industrial de 90 cases. Sempre es mostrà interessat per les innovacions tecnològiques, tractant d'incorporar màquines que facilitessin i fins i tot substituïssin el treball manual. Viatjava a diferents centres tèxtils d'Europa, fins que el 1808 hi instal·là un taller de fabricació de maquinària tèxtil, de curta durada, però un dels primers de Catalunya.

El 1818 es matriculà com a comerciant. Envià vaixells propis amb teixits a Amèrica, que retornaven amb tints. Era propietari d'una fragata (la "*San Erasmo*"), que feia regularment el trajecte Barcelona-Veracruz carregada d'indianes. Venia els seus teixits a Cadis, Sevilla, Madrid, Gènova, Hamburg i Amsterdam. El 1790 fou elegit diputat del Comú de Barcelona. Un any després el rei li atorgà títol de noblesa ("Ciudadà Honrat", concretament el 12 d'agost de 1791, comprat per 57.008 rals de billó). Carles IV d'Espanya i la seva família, durant llur pas per Barcelona (1802), visitaren la seva fàbrica, que era la més gran de l'època. Sempre interessat en la innovació i els progressos de la fabricació d'estampats de cotó, dirigí la Reial

Companyia de Filats de Cotó entre 1804 i 1819, i entre els càrrecs honorífics de què gaudí cal destacar el de ministre honorari de la Junta General de Comerç, Moneda i Mines. Durant la Guerra del Francès se'l considerà popularment afrancesat, però mai no hi fou acusat legalment. Tingué una actuació ambigua; defensà els membres de la resistència processats a Barcelona el 1809, però acceptà la direcció de la Casa de la Caritat (1812-14). Morí l'any 1821 com a resultat de l'explosió d'una caldera mentre treballava a la seva fàbrica, tal com indica el seu nét Erasme de Janer i de Gònima al panteó que li dedicà al Cementiri del Poblenou.

La fàbrica fou bombardejada durant la guerra civil espanyola, però en resta la casa (ca l'Erasme), d'un classicisme sever i amb una gran sala decorada (sembla que per Joseph Flaugier), i amb un pati barroc, d'estil tradicional català. A Sant Feliu de Llobregat adquirí la propietat de ca l'Amigó, qualificada pel Baró de Maldà com el Versalles de Don Erasme. <http://ca.wikipedia.org> (consulta: 05/02/2015)

Erasme de Janer i de Gònima (Barcelona, 10 de juny de 1791-19 de març de 1862). Industrial de teixits i hisendat barceloní. Alcalde de Barcelona (1846). Nét de l'industrial Erasme de Gònima i Pasarell. Casat el 1813 amb Josefa de Gironella i Ayguals, i en segones núpcies amb Pepita Vendrell. [...]. Va presidir la Comissió de Fàbriques i el Cos de Fàbriques de Teixits i Filats de Cotó (1822). Fou un dels prohoms i grans contribuents de la Barcelona de mitjans del segle XIX. Va ser alcalde de Barcelona (Gener 1846 - Agost 1846) i diputat provincial moderat (1852-1854 i 1856-1858) per Barcelona. Fou membre de la junta de govern de la Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Barcelona, un dels fundadors de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (1851) i de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País (1822), així com director del Teatre Principal a Barcelona. Al barri del Raval de Barcelona hi ha un carrer amb el seu nom, a prop d'on va viure, i un equipament municipal. <http://ca.wikipedia.org> (consulta: 05/02/2015)

Ignasi Janer i de Milà de la Roca (Barcelona, 1869 - 1919) fou un advocat i escriptor barceloní. Membre d'una destacada nissaga de polítics amb càrrecs municipals, esdevingué secretari de l'Ajuntament de Barcelona l'any 1908. Genealogista i heraldista remarcable, fou també col·leccionista i autor d'un estudi històric.

S'ha procedit a fer una relació del contingut de cada plec o dossier, per tal de facilitar l'accés i la consulta. Aquesta relació pot no coincidir amb la documentació aplegada. Resta pendent d'un tractament arxivístic.

Cota (fons-caixa/dossier)	Núm. carpeta	Contingut
5D107-01/01	1	Llegats, testaments, inventaris i legítimes
5D107-01/02	2	Capítols matrimonials
5D107-02/03	3	Finques, adquisicions: Casa Sastre, Casa Glaudis, Casa Lafont
5D107-03/04	4	Finques, adquisicions: Casa Negre, Viña de Santa Creu de l'Ordre, Finca Sarrià, Casa Casas
5D107-03/05	5	Finques, adquisicions: Casa Camps, Casas de Jordà, Casa Serra, Casa Bosch
5D107-04/06	6	Censos Janer-Gònima: Inventaris
5D107-04/07	7	Censos Janer-Gònima: Plaça Padró, núm. 4 i Hort d'en Ferlandina
5D107-05/08	8	Censos Janer-Gònima: Bordeta –Sants I
5D107-05/09	9	Censos Janer-Gònima: Bordeta –Sants II
5D107-06/10	10	Censos: càrregues i redempcions
5D107-06/11	11	Censos: pensions. Josep E. de Janer
5D107-07/12	12	Censos: Sant Feliu de Llobregat i Sant Joan Despí
5D107-08/13	13	Patrimonis particulars: Casa Castell (documents públics)
5D107-09/14	14	Patrimonis particulars: Casa Castell (documents privats i de La Puda)
5D107-10/15	15	Patrimonis particulars: Casa Duran I
5D107-10/16	16	Patrimonis particulars: Casa Duran II
5D107-11/17	17	Patrimonis particulars: Casa Duran (documents relatiu a Rafael M. de Duran) I
5D107-11/18	18	Patrimonis particulars: Casa Duran (documents relatiu a Rafael M. de Duran) II
5D107-12/19	19	Patrimonis particulars: Casa Vilaseca
5D107-13/29	20	Patrimonis particulars: Casa Vilaseca
5D107-13/21	21	Patrimonis particulars: Casa Vilaseca
5D107-14/22	22	Mas Florit i Mas Guix
5D107-14/23	23	Mas Florit i Mas Guix
5D107-14/24	24	Contribucions I
5D107-14/25	25	Contribucions II. Ajuntament. Autoritats diverses
5D107-14/26	26	Assegurances. Concessions administratives
5D107-15/27	27	Debitoris. Violaris
5D107-16/28	28	Plets: Plet amb La Salvadora
5D107-16/29	29	Plets: Plet Lasarte i altres
5D107-17/30	30	Plets: Trasllats sostinguts per E. de Janer
5D107-18/30bis	30bis	Plets: Trasllats sostinguts per E. de Janer

Cota (fons-caixa/dossier)	Núm. carpeta	Contingut
5D107-19/31	31	Memòries relatives a la família i al patrimoni escrites per Erasme de Janer
5D107-19/31bis	31bis	Correspondència: Erasme de Janer i Gònima
5D107-19/32	32	Correspondència: Erasme de Janer i Gònima
5D107-20/33	33	Contribucions 1840-1862
5D107-20/34	34	Contribucions Josep E. de Janer
5D107-20/35	35	Josep Erasme de Janer. Valors. Títols. Vitalicis
5D107-20/36	36	Legitimaris
5D107-21/37	37	Préstecs. Rèdits
5D107-21/38	38	Préstecs. Rèdits. Hipoteques de Soledad Duran, vídua de Janer
5D107-22/38bis	38bis	Plets diversos (1664-1805)
5D107-23/39	39	Comptes i rebuts. Honoraris pintor i manobre: Josep E. de Janer
5D107-23/40	40	Honoraris del fuster i del manyà: Josep E. de Janer
5D107-23/41	41	Legislació. Certificats. Hipoteques
5D107-24/42	42	Finques, adquisició: Casa carrer Santa Anna (documents). Casa Fontcuberta
5D107-24/43	43	Poders
5D107-24/44	44	Patit tradicionalista (documents i correspondència)
5D107-24/45	45	Patit tradicionalista (documentació)
5D107-25/46	46	Patit tradicionalista (documentació)
5D107-25/47	47	Comptes, rebuts, honoraris diversos i altres des de 1783
5D107-25/48	48	Comptes, rebuts, honoraris diversos i censos
5D107-26/49	49	Comptes i rebuts, honoraris (comptes presentades per Francesc Viltró, contractista d'obres)
5D107-26/50	50	Documents relatius a l'oratori
5D107-26/51	51	Correspondència: Ignacio de Janer
5D107-27/52	52	Correspondència: Ignacio de Janer
5D107-27/53	53	Correspondència: Casa Milà de la Roca
5D107-27/54	54	Correspondència: Josep E. de Janer. Inclou un sobre amb targetes de visita dirigides a Josep E. de Janer i a Ignasi de Janer
5D107-27/55	55	Institut d'Estudis Catalans. Memòries. Treballs
5D107-28/56	56	Documentació particular: Ignacio de Janer
5D107-28/57	57	Documentació particular: Juan B. Vilaseca i de Luís i José Brichfens
5D107-28/58	58	Documentació particular: Fernando Ferrari
5D107-28/59	59	Documentació particular: E. de Janer i de Milà de la Roca
5D107-28/60	60	Documentació particular: E. de Janer i de Milà de la Roca
5D107-29/61	61	Documentació particular: E. de Janer i Gònima, Josep de Janer i de Gironella, i de Pedro Milà de la Roca
5D107-29/62	62	Títols nobiliaris. Arbres genealògics
5D107-30/63	63	Documents en pergamí
5D107-30/64	64	Exemplars de La Vanguardia. Full dominical i records familiars: autògrafs, curiositats, etc.
5D107-30/65	65	Records familiars: autògrafs, curiositats, etc.
5D107-31/66	66	Correspondència: E. de Janer

Cota (fons-caixa/dossier)	Núm. carpeta	Contingut
5D107-31/66bis		Adquisició de finques, i altra documentació de caràcter jurídic
5D107-32/67	67	Teatre Principal (documentació)
5D107-32/68	68	Teatre Principal (documentació)
5D107-33/69	69	Teatre Principal (documentació)
5D107-34/70	70	Teatre Principal (documentació)
5D107-35/71	71	Teatre Principal (documentació)
5D107-35/72	72	Diversos documents sense classificar

